សេចក្តីបន្ថែម ២

វិធីសាស្ត្រក្នុងការសិក្សា

បញ្ហាអំពើពុករលួយត្រូវបានប្រជាពលរដ្ឋទូទៅទទួលស្គាល់ និងសាយភាយពាសពេញប្រទេសកម្ពុជា។ ប្រជាពលរដ្ឋបាននិយាយថា *"អំពើពុករលួយកើតឡើងគ្រប់ថ្នាក់ទាំងអស់។ អ្នកធំស៊ីតាមធំ អ្នកតូចស៊ីតាមតូច"*។ ទោះបីជាវិស័យឯកជនទទួលស្គាល់ថា មានអំពើពុករលួយក៏ដោយ ក៏នៅពេលយើងសម្ភាសជាមួយអ្នកដែលពាក់ព័ន្ធនឹងអំពើពុករលួយនេះ ទាំងអ្នកទទួល និងទាំងអ្នកផ្តល់សំណូកព្យាយាមលាក់បាំងការជាប់ពាក់ព័ន្ធរបស់គេដែរ។ បញ្ហានេះបង្កការលំបាកដល់ការសិក្សាវាស់វែងអំពើពុករលួយទាំងនេះ។

ដោយមើលឃើញបញ្ហាទាំងនេះហើយ វិធីសាស្រ្តជាច្រើនត្រូវបានអនុវត្តក្នុងការសិក្សានេះ ក្នុងគោលបំណងដើម្បីធានាថា ការស្រាវជ្រាវនេះអាចជឿទុកចិត្តបាន។ វិធីសាស្រ្តទាំងនោះរួមមាន : ការសិក្សាអត្ថបទនានា ដែលទាក់ទងនឹងអំពើពុករលួយ ការស្ទង់មតិបែបគុណភាព និងបរិមាណ និងវិធីសាស្រ្តជាក់លាក់មួយសម្រាប់វាយតម្លៃផលប៉ះពាល់នៃអំពើពុករលួយលើវិស័យឯកជន និងសេដ្ឋកិច្ចជាតិ រួមជាមួយនឹងក្រុមប្រឹក្សាយោបល់មួយក្រុម ដែលមានជំនាញ និងបទពិសោធន៍ខ្ពស់ទាក់ទងនឹងបញ្ហាអំពីពុករលួយនេះ។

១.១. ការសិក្សាអត្ថបទដែលពាក់ព័ន្ធ

ឯកសារ និងការសិក្សាស្រាវជ្រាវ ដែលពាក់ព័ន្ធអំពើពុករលួយនានារបស់ស្ថាប័នផ្សេងៗ ត្រូវបានពិនិត្យ និងសិក្សាយ៉ាងហ្មត់ចត់ ដូចជាឯកសាររបស់ធនាគារពិភពលោក មូលនិធិរូបិយវត្ថុអន្តរជាតិ ធនាគារអភិវឌ្ឍន៍អាស៊ី មជ្ឈមណ្ឌលអភិវឌ្ឍន៍សង្គម និងវិទ្យាស្ថានសេដ្ឋកិច្ចកម្ពុជា រួមនឹងឯកសាររបស់ប្រទេសមួយចំនួន និងអង្គភាពដទៃទៀតផងដែរ។

គួរកត់សំគាល់ផងដែរថា មិនមាននិយមន័យផ្លូវការណាមួយស្តីពីប្រភេទខុសៗគ្នានៃសហគ្រាសក្នុងប្រទេសកម្ពុជាទេ។ ប៉ុន្តែ របាយការណ៍នេះផ្តោតលើពង្រាងក្របខ័ណ្ឌអភិវឌ្ឍន៍សហគ្រាសធុនតូចនិង មធ្យម ដែលរៀបចំដោយអ្នកជំនួយបច្ចេកទេសរបស់ធនាគារអភិវឌ្ឍន៍អាស៊ី ដែលស្នើអោយរដ្ឋាភិបាលកំណត់និយមន័យដោយផ្អែកលើចំនួននិយោជិតពេញម៉ោងដូចខាងក្រោម[១]:

តារាង A២.១: និយមន័យសហគ្រាស

មីក្រូសហគ្រាស	និយោជិត តិចជាង ១០ នាក់
សហគ្រាសធុនតូច	និយោជិត ពី ១០-៥០ នាក់
សហគ្រាសធុនមធ្យម	និយោជិត ពី ៥១-១០០ នាក់
សហគ្រាសធុនធំ	និយោជិត ច្រើនជាង ១០០ នាក់

ប្រភព: *ធនាគារអភិវឌ្ឍន៍អាស៊ី និងក្រសួងឧស្សាហកម្មរ៉ែ និងថាមពល: ពង្រាងក្របខ័ណ្ឌអភិវឌ្ឍន៍ សហគ្រាសធុនតូច និងមធ្យម ឆ្នាំ ២០០៤ ទំព័រ ២៥*

[១] នុត មុនីរតន៍ និង ... សេដ្ឋកិច្ចក្រៅប្រព័ន្ធ និងសំណូមពរសម្រាប់ការអភិវឌ្ឍគោលនយោបាយក្នុងប្រទេសកម្ពុជា ពង្រាងរបាយការណ៍ចុងក្រោយ ២០០៥ អង្គការពលកម្មអន្តរជាតិ និងវិទ្យាស្ថានសេដ្ឋកិច្ចកម្ពុជា ទំព័រ ១៣

១.២. ការស្ទង់មតិ

១.២.១. តំបន់ស្ទង់មតិ

ការស្ទង់មតិបានធ្វើឡើងលើក្រុងចំនួនពីរ និងខេត្តចំនួនប្រាំពីរ។ ខេត្តក្រុងទាំងនោះរួមមានៈ ភ្នំពេញ បាត់ដំបង សៀមរាប ក្រុងព្រះសីហនុ កំពង់ចាម បន្ទាយមានជ័យ ព្រៃវែង និងកំពត។ តំបន់ទាំងនេះត្រូវបានជ្រើសរើសសម្រាប់ការចុះស្ទង់មតិ ដោយសារតំបន់ទាំងនេះមានការចូលរួមយ៉ាង សំខាន់ក្នុងផលិតផលក្នុងស្រុកសរុប (ផ.ស.ស) និងមានសកម្មភាពសេដ្ឋកិច្ចខ្ពស់ ជាពិសេសមីក្រូសហគ្រាស និងសហគ្រាសធុនតូច និងមធ្យម។

តារាង A២.២: ខេត្តសំរាប់ការសិក្សាអំពីការវាយតម្លៃអំពើពុករលួយក្នុងវិស័យឯកជន

	ប្រជាជន (គិតជាពាន់)	ផ.ស.ស នាមករណ៍ (គិតជា លានដុល្លារអាមេរិក)	ផ.ស.ស ក្នុងមនុស្សម្នាក់ (គិតជាដុល្លារអាមេរិក)
បន្ទាយមានជ័យ	៧៣៤	១៤១	១៩២
បាត់ដំបង	៩៩១	២៥៩	២៦២
កំពង់ចាម	១ ៨៨០	៤៦៥	២៤៧
កំពត	៦១៤	១៨៦	៣០២
កណ្ដាល	១ ២៥៨	៤៦២	៣៦៧
ភ្នំពេញ	**១ ២៣៧**	**១ ៤៩៣**	**១ ២០៧**
ព្រៃវែង	១ ០៨៩	២២៣	២០៥
សៀមរាប	៨៣៤	២៥០	៣០០
ក្រុងព្រះសីហនុ	១៩៦	១៥៩	៨០៩
សរុបខេត្តទាំង ៩	**៨ ៨៣៣**	**៣ ៦៣៨**	**៤១២**
% នៃប្រជាជនកម្ពុជាសរុប	៦៥%	៧៤%	
ខេត្ត ១៥ ដទៃទៀត	៤ ៨៤១	១ ២៥០	២៥៨
% នៃប្រជាជនកម្ពុជាសរុប	៣៥%	២៦%	
ប្រជាជនកម្ពុជាសរុប	**១៣ ៦៧៥**	**៤ ៨៨៨**	**៣៥៧**

ប្រភព: *វិទ្យាស្ថានសេដ្ឋកិច្ចកម្ពុជា ចងក្រងចេញពីទិន្នន័យបឋមរបស់រដ្ឋាភិបាល*

១.២.២. ការស្ទង់មតិបែបបរិមាណ

ការរៀបចំកម្រងសំណួរ

កម្រងសំណួរស្រាវជ្រាវមួយត្រូវបានរៀបចំដោយវិទ្យាស្ថានសេដ្ឋកិច្ចកម្ពុជា។ កម្រងសំណួរនេះត្រូវបានពិនិត្យឡើងវិញជាច្រើនដងតាមដំណាក់ការៈ (១) ការផ្តល់មតិកែលម្អដោយបុគ្គលិកក្នុងវិទ្យាស្ថាន (២) ការធ្វើតេស្តសាកល្បងលើកទីមួយជាមួយនឹងសហគ្រាសប្រហែល ៤០ ក្នុងទីក្រុងភ្នំពេញ និងខេត្តកណ្តាល (៣) ការជួបប្រជុំជាមួយអ្នកឯកទេសជំនាញផ្នែកអំពើពុករលួយ និងអភិបាលកិច្ច និង (៤) ការធ្វើតេស្តសាកល្បងលើកទីពីរៈ សម្ភាសជាមួយ មីក្រូសហគ្រាស សហគ្រាសធុនតូច និងមធ្យម ក្នុងទីក្រុងភ្នំពេញ និងខេត្ត កណ្តាល ដើម្បីបញ្ចប់ការរៀបចំកម្រងសំណួរ។

ប្រភព និងការជ្រើសរើសគំរូស្ទង់មតិ

ការស្ទង់មតិបានផ្តោតលើមីក្រូសហគ្រាស និងសហគ្រាសធុនតូច និងមធ្យមច្រើនជាងសហគ្រាសធុនធំ។ ការជ្រើសរើសយកសហគ្រាសធុនតូចច្រើនជាងនេះ គឺដោយសារការស្ទង់មតិលើសហគ្រាសធុនធំលើបញ្ហាអំពើពុករលួយត្រូវបានធ្វើឡើងដោយស្ថាប័នផ្សេងៗជាច្រើនរួចហើយ ក្នុងនោះរួមមាន ធនាគារពិភពលោក និងវិទ្យាស្ថានសេដ្ឋកិច្ចកម្ពុជាផងដែរ។

យើងត្រូវធ្វើការកត់សំគាល់ផងដែរថា ប្រទេសកម្ពុជាពុំមានតួលេខណាមួយពិតប្រាកដស្តីពីចំនួនសហគ្រាសសរុបនៅឡើយទេ។ ហេតុដូចនេះហើយ ទើបទីតាំងនៃការស្ទង់មតិត្រូវបានជ្រើសរើសយកដោយផ្អែកលើមូលដ្ឋាននៃសកម្មភាពសេដ្ឋកិច្ច និងការចូលរួមចំណែកក្នុងផលិតផលក្នុងស្រុកសរុប។ ឧទាហរណ៍ ទំហំគំរូនៃមីក្រូសហគ្រាសក្នុងទីក្រុងភ្នំពេញ ដែលមានសកម្មភាពសេដ្ឋកិច្ចច្រើនមាន ១៨ ភាគរយ បើប្រៀបធៀបទៅនឹងទំហំគំរូ ៩ ទៅ ១២ ភាគរយ របស់ខេត្តក្រុងដទៃទៀត ដែលមិនសូវមានសកម្មភាពសេដ្ឋកិច្ច ។ ដូចគ្នានេះដែរ ទំហំគំរូនៃសហគ្រាសធុនធំ ១០០ ភាគរយ ត្រូវបានធ្វើឡើងតែនៅក្នុងក្រុងភ្នំពេញតែមួយប៉ុណ្ណោះ ពីព្រោះសហគ្រាសធុនធំជាច្រើន មានទីតាំងនៅទីនោះ ។

តារាង A២.៣: រចនាសម្ព័ន្ធគំរូ តាមបណ្តាខេត្ត

	មីក្រូសហគ្រាស		សហគ្រាសធុនតូច និងមធ្យម		សហគ្រាសធុនធំ		សរុប	
ទីតាំង	**គំរូ**	**%**	**គំរូ**	**%**	**គំរូ**	**%**	**គំរូ**	**%**
ភ្នំពេញ	១៤៩	១៨%	៦៣	២៦%	៤៥	១០០%	**២៥៧**	២៣%
កណ្តាល	៨៧	១១%	៣៥	១៤%	0	0%	**១២២**	១១%
សៀមរាប	៨៥	១០%	២៩	១២%	0	0%	**១១៤**	១០%
ក្រុងព្រះសីហនុ	១០០	១២%	១៣	៥%	0	0%	**១១៣**	១០%
កំពង់ចាម	៨៧	១១%	២៥	១០%	0	0%	**១១២**	១០%
បាត់ដំបង	៧៨	១០%	២៣	៩%	0	0%	**១០១**	៩%
បន្ទាយមានជ័យ	៧៣	៩%	១៦	៧%	0	0%	**៨៩**	៨%
ព្រៃវែង	៧៧	៩%	២០	៨%	0	0%	**៩៧**	៩%
កំពត	៨២	១០%	២០	៨%	0	0%	**១០២**	៩%
សរុប	**៨១៨**	១០០%	**២៤៤**	១០០%	**៤៥**	១០០%	**១ ១០៧**	១០០%
%	**៧៤%**		**២២%**		**៤%**		**១០០%**	

ចំណាំ: សហគ្រាសធុនតូច (និយោជិត<១០) សហគ្រាសធុនតូច និងមធ្យម (១០<= និយោជិត <១០០) សហគ្រាសធំ (និយោជិត>=១០០)

វិធីដូចគ្នានេះដែរ ត្រូវបានយកមកអនុវត្តន៍ចំពោះការជ្រើសរើសស្រុកខុសៗគ្នាក្នុងខេត្តក្រុងចំនួន ៩ ខាងលើនេះ។ ជាទូទៅ ការចុះបញ្ជីឧស្សាហកម្មនៅក្រសួងឧស្សាហកម្មរ៉ែ និងថាមពល ក្រសួងពាណិជ្ជកម្ម និងប្រភពពាក់ព័ន្ធដទៃទៀត ក៏ដូចជាភាពជាក់ស្តែងនៃទីតាំងរបស់សហគ្រាស គឺជាប្រភពដ៏សំខាន់សម្រាប់យោងក្នុងការកំណត់ភាពសំបូរបែបនៃសកម្មភាពសេដ្ឋកិច្ចនៃស្រុកទាំងនោះ (កន្លែងដែលសហគ្រាសភាគច្រើនប្រមូលផ្តុំនៅទីនោះ)។

បើពិនិត្យមើលលើផ្នែកនីមួយៗវិញ គំរូផ្តោតច្រើនលើវិស័យសេវា និងបន្ទាប់មកទៀត មានផលិតកម្មសិប្បកម្ម និងកសិកម្ម (តារាង A២.៤)។

តារាង A២.៤: រចនាសម្ព័ន្ធគម្រូតាមវិស័យ

	មីក្រូសហគ្រាស		សហគ្រាសធុនតូច និងមធ្យម		សហគ្រាសធុនធំ	
វិស័យ	**គំរូ**	**%**	**គំរូ**	**%**	**ចំនួន**	**%**
កសិកម្ម	៣	០%	២	១%	០	០%
ផលិតកម្ម/សិប្បកម្ម	១៥៧	២០%	១៤៦	៦០%	២៦	៥៨%
សេវាកម្ម	៦៥៨	៨០%	៩៦	៣៩%	១៩	៤២%
សរុប	**៨១៨**	១០០%	**២៤៤**	១០០%	**៤៥**	១០០%

ចំណាំ: សហគ្រាសធុនតូច (និយោជិត< ១០) សហគ្រាសធុនតូច និងមធ្យម (១០<= និយោជិត<១០០) សហគ្រាសធំ (និយោជិត>=១០០)

សកម្មភាពពាណិជ្ជកម្មរបស់អ្នកតបសម្ភាសន៍ មានដូចជា : មីក្រូសហគ្រាសភាគច្រើនជាប្រភេទ អាជីវកម្មលក់ដូរ ឯសហគ្រាសធុនតូច និងមធ្យមភាគច្រើនជាប្រភេទ ម៉ាស៊ីនកិនស្រូវ ឡូតដ្ឋ និងអាជីវកម្ម លក់ដូរ និងចំណែកឯសហគ្រាសធុនធំវិញភាគច្រើនជា រោងចក្រកាត់ដេរ (តារាង A២.៥) ។

តារាង A២.៥: រចនាសម្ព័ន្ធគំរូ តាមសកម្មភាព

	មីក្រូសហគ្រាស		សហគ្រាសធុនតូច និងមធ្យម		សហគ្រាសធុនធំ	
ទីតាំង	**គំរូ**	**%**	**គំរូ**	**%**	**គំរូ**	**%**
ម៉ាស៊ីនកិនស្រូវ	៨	១%	៣៥	១៤%	០	០%
ឡូតដ្ឋ	១	០%	៣៤	១៤%	៣	៧%
អាជីវកម្មលក់ដូរ	៤២២	៥២%	៣១	១៣%	២	៤%
រោងចក្រកាត់ដេរ	០	០%	០	០%	១៩	៤២%
សណ្ឋាគារ/ផ្ទះសំណាក់	៥២	៦%	២១	៩%	២	៤%
ផ្សេងៗ[២]	៣៣៥	៤១%	១២៣	៥០%	១៩	៤២%
សរុប	**៨១៨**	១០០%	**២៤៤**	១០០%	**៤៥**	**១០០%**

ចំណាំ: សហគ្រាសធុនតូច (និយោជិត< ១០) សហគ្រាសធុនតូច និងមធ្យម (១០<= និយោជិត<១០០) សហគ្រាសធំ (និយោជិត>=១០០)

[២] រួមបញ្ចូលសកម្មភាពជាច្រើន ដូចជា សិប្បកម្ម ការចិញ្ចឹមសត្វ សេវាបណ្តុះបណ្តាល និងអប់រំ ហាងលក់បាយ និងភេសជ្ជៈ សេវាកំសាន្ត សិប្បកម្មកែច្នៃឈើ យានដ្ឋាន ។ល។

កិច្ចប្រឹងប្រែងរួមគ្នានៃក្រុមស្រាវជ្រាវ បានធានាគុណភាពជឿទុកចិត្តបាននូវចម្លើយ ដែលបានផ្តល់ទាំងអស់។ អ្នកតបសម្ភាសន៍ជាង ៤០ ភាគរយ គឺជាស្ត្រីមកពីមីក្រូសហគ្រាស និងប្រហែល ៣០ ភាគរយ មកពីសហគ្រាសធុនតូច និងមធ្យម និងមានតែ ៥ ភាគរយ ប៉ុណ្ណោះមកពីសហគ្រាសធុនធំ។

តារាង A២.៦: រចនាសម្ព័ន្ធគំរូ តាមភេទរបស់អ្នកតបសម្ភាសន៍

	មីក្រូសហគ្រាស		សហគ្រាសធុនតូច និងមធ្យម		សហគ្រាសធុនធំ	
ទីតាំង	គំរូ	%	គំរូ	%	គំរូ	%
ប្រុស	៤៦៦	៥៧%	១៧៥	៧២%	៤០	៨៩%
ស្រី	៣៥២	៤៣%	៦៩	២៨%	៥	១១%
សរុប	**៨១៨**	១០០%	**២៤៤**	១០០%	**៤៥**	**១០០%**

ចំណាំ: សហគ្រាសធុនតូច (និយោជិត<១០) សហគ្រាសធុនតូច និងមធ្យម (១០<= និយោជិត <១០០) សហគ្រាសធំ (និយោជិត>=១០០)

វិទ្យាស្ថានសេដ្ឋកិច្ចកម្ពុជា បានរកទីតាំងសហគ្រាសតាមបណ្តាខេត្ត ក្រុង ទុកជាមុនសម្រាប់ការចុះអង្កេតស្ទង់មតិនេះ។ ការស្វែងរកទីតាំងនេះ ជាទូទៅធ្វើឡើងចំពោះសហគ្រាសណាដែលបានចុះបញ្ជីផ្លូវការជាមួយក្រសួងពាក់ព័ន្ធ។ ក្រុមស្រាវជ្រាវក៏បានកំណត់សហគ្រាសក្រៅប្រព័ន្ធ (មិនមានការចុះបញ្ជី) ដទៃទៀតផងដែរនៅពេលចុះទៅដល់ខេត្តក្រុងទាំងនោះ។

ក្នុងស្រុកនីមួយៗរបស់ខេត្ត ក្រុងដែលបានរើសយកសហគ្រាស ត្រូវបានជ្រើសរើសយកដោយចៃដន្យសម្រាប់ការស្ទង់មតិបែបបរិមាណ។ អ្នកតបសម្ភាសន៍ជាទូទៅត្រូវយល់ដឹងពីកម្រងសំណួរ។ ក្នុងបរិបទនេះ អ្នកតបសម្ភាសន៍ត្រូវតែជាអ្នកមានតួនាទីជាសហគ្រិន ឬអ្នកគ្រប់គ្រងជាន់ខ្ពស់ ដែលយល់ដឹងពីសហគ្រាសរបស់ខ្លួនច្រើនជាងគេ។

១.២.៣. ការស្ទង់មតិបែបគុណភាព

ការស្ទង់មតិបែបគុណភាព ធ្វើឡើងដោយប្រើប្រាស់វិធីសាស្ត្រពីរ: ក្រុមពិភាក្សា (FGD) និងការសម្ភាសន៍បុគ្គល។ ក្រុមពិភាក្សាធ្វើឡើងជាមួយមីក្រូសហគ្រាស សហគ្រាសធុនតូច និងមធ្យម ចំណែកឯការសម្ភាសន៍បុគ្គលធ្វើឡើងជាមួយមន្ត្រីសាធារណៈ។

បន្ទាប់ពីពិនិត្យតាមរយៈលទ្ធផលនៃការស្ទង់មតិបែបបរិមាណជាមួយសហគ្រាសនានា ជាទូទៅ មន្ត្រីដែលបានសំភាសភាគច្រើនជាអ្នកមានការជាប់ពាក់ព័ន្ធនឹងការប្រមូលប្រាក់ចំណាយទាំងផ្លូវការ និងក្រៅផ្លូវ

ការ[៣] ពីមីក្រូសហគ្រាស និងសហគ្រាសធុនតូច និងមធ្យម ត្រូវបានធ្វើបទសម្ភាសន៍ជាមួយ។ មន្ត្រីទាំងនេះរួមមានប៉ូលីស អាជ្ញាធរស្រុក និងមន្ត្រីនាយកដ្ឋានពន្ធដារ បរិស្ថាន ឧស្សាហកម្ម និងពាណិជ្ជកម្ម។

ក្រុមពិភាក្សាត្រូវបានរៀបចំឡើងមានចំនួនពីរក្នុងខេត្តក្រុងនីមួយៗ លើកលែងតែក្រុងភ្នំពេញមានចំនួនបួន។ ជាទូទៅ ចំនួនអ្នកចូលរួមក្នុងក្រុមពិភាក្សានីមួយៗមានពី ៧ ទៅ ១០ នាក់។ ក្រុមពិភាក្សាផ្តោតសំខាន់លើមូលហេតុ ទំហំ និងទស្សនៈរបស់អ្នកតបសម្ភាសន៍ក្នុងការប្រឆាំងអំពើពុករលួយនៅប្រទេសកម្ពុជា។

សរុបមក ក្រុមពិភាក្សាចំនួន ២០ ត្រូវបានរៀបចំឡើង ក្នុងនោះក្រុមពិភាក្សា ១០ សម្រាប់មីក្រូសហគ្រាស និង ១០ ទៀត សម្រាប់សហគ្រាសធុនតូច និងមធ្យម។ អ្នកចូលរួមមកពីសមាគមអាជីវកម្មមួយចំនួន ក៏ត្រូវបានអញ្ជើញចូលរួមក្នុងក្រុមពិភាក្សាផងដែរ។

អ្នកចូលរួមក្នុងក្រុមពិភាក្សា ត្រូវបានអញ្ជើញដោយអ្នកធ្វើបទសម្ភាសន៍ ខណៈពេលធ្វើសម្ភាសន៍បែបគុណភាព។ អ្នកសម្ភាសន៍បានជ្រើសរើសសហគ្រិនយ៉ាងផ្ចិតផ្ចង់ តាមរយៈការស្ទង់មតិមើល និងការយល់ឃើញរបស់ខ្លួនផ្ទាល់។ អ្វីដែលត្រូវការជាមុនសម្រាប់អ្នកសម្ភាសន៍ក្នុងការជ្រើសរើសយក អ្នកតបសម្ភាសន៍ណាមួយសម្រាប់ការចូលរួមក្នុងក្រុមពិភាក្សា គឺមានដូចជា អ្នកនោះត្រូវជាម្ចាស់ ឬអ្នកគ្រប់គ្រងសហគ្រាស ទីតាំងអាជីវកម្មគួរតែនៅជិតកន្លែងពិភាក្សា និងមានលក្ខណៈសហការ និងចង់យល់ដឹងពិតប្រាកដពីការពិភាក្សា[៤]។

ទិន្នន័យបែបគុណភាពដែលប្រមូលបានពីក្រុមពិភាក្សា និងការសម្ភាសន៍បែបគុណភាពត្រូវបានបែងចែកតាមប្រភេទ និងរៀបចំជាតារាងម៉ាទ្រីសតាមប្រធានបទខុសៗគ្នានៃសំណួរនីមួយៗ។ ព័ត៌មាន ដែលបានមកពីក្រុមពិភាក្សាមិនត្រូវបានបញ្ចូលទាំងអស់ទេ។ អ្នកស្រាវជ្រាវ ចាំបាច់ត្រូវផ្ទៀងផ្ទាត់រវាងព័ត៌មានដែលបានផ្តល់ដោយអ្នកតបសម្ភាសន៍ជាមួយភាពពិតជាក់ស្តែង និងការស្ទង់មតិទូទៅក្នុងពេលចុះ សម្ភាសន៍ជាពិសេស ក្នុងករណីដែលចម្លើយមានភាពផ្ទុយគ្នា។ ក្នុងករណីមានភាពមិនស្របគ្នា ព័ត៌មានមិនច្បាស់លាស់នោះមិនត្រូវបានរាប់បញ្ចូលឡើយ។

---

[៣] "ចំណាយផ្លូវការ" គឺប្រាក់ដែលគេបានបង់ទៅអោយភ្នាក់ងាររដ្ឋាភិបាល ដែលមានបង្កាន់ដៃត្រឹមត្រូវ តាមចំនួនទឹកប្រាក់ដែលបានបង់។ "ចំណាយក្រៅផ្លូវការ" គឺប្រាក់ដែលបានបង់ទៅអោយភ្នាក់ងាររបស់រដ្ឋាភិបាល ដោយគ្មានបង្កាន់ដៃត្រឹមត្រូវ ឬមានតែចំនួនទឹកប្រាក់មួយចំនួនតែប៉ុណ្ណោះ លើបង្កាន់ដៃ ដែលបានផ្តល់អោយនោះ។ ចំណាយក្រៅផ្លូវការ ក៏សំដៅលើពន្ធពុករលួយ លុយទឹកតែ អំណោយ ឬពាក្យផ្អែមល្ហែមជាដើម។ និយមន័យនេះ ត្រូវបានដកស្រង់ចេញពីរបាយការណ៍សិក្សាមួយរបស់ AAC និង ILO ដែលមានចំណងជើងថា "ការសិក្សាស្តីពីតម្រូវការ ច្បាប់ សំរាប់មីក្រូអាជីវកម្ម និង អាជីវកម្មធុនតូច អង្គការក្រៅរដ្ឋាភិបាល និង សមាគមន៍ និងនីតិវិធី និងការអនុវត្តសម្រាប់ការនាំចេញសិប្បកម្ម កម្ពុជា ឆ្នាំ ២០០៤ ។

[៤] ការកំណត់នេះធ្វើឡើងដោយផ្អែកលើការយល់ដឹងភ្លាមៗរបស់អ្នកតបសម្ភាសន៍ រួមបញ្ចូលទាំងភាពស្របគ្នានៃចម្លើយរបស់ គេព្រមទាំងការយល់ដឹងពីបញ្ហាអំពើពុករលួយផង។

១.២.៤. ព្រំដែននៃការស្ទង់មតិ

ការស្ទង់មតិផ្តោតជាចំបងលើសហគ្រាសនៅតំបន់ទីប្រជុំជន។ ជាងនេះទៅទៀត ដោយសារតែសហគ្រាសភាគច្រើនក្នុងប្រទេសកម្ពុជាមានលក្ខណៈក្រៅផ្លូវការ មិនមានព័តិមានច្បាស់លាស់ណាមួយ អំពីភាគរយពិតប្រាកដរបស់សហគ្រាសក្នុងគំរូអង្កេត ជាមួយចំនួនសហគ្រាសក្នុងប្រទេសកម្ពុជាទាំងមូលទេ។ ក្រៅពីនេះ នៅពេលឆ្លើយសំណួរ ដែលទាក់ទងនឹងប្រាក់ចំណាយ ឬការបង់ចំណាយក្រៅផ្លូវការ អ្នកតបសម្ភាសន៍ពិបាកក្នុងការញែកអោយបានច្បាស់រវាងចំណាយផ្លូវការ និងក្រៅផ្លូវការ ពីព្រោះអ្នកតបសម្ភាសន៍ភាគច្រើនមិនដឹងថា តើចំណាយណាមួយនឹងទៅកាន់មន្ត្រីណាខ្លះ ដែលជាប្រាក់ចំណាយផ្លូវការ។

១.៣. ការបញ្ចូលទិន្នន័យ និងការកែសម្រួលឡើងវិញ

ទម្រង់បញ្ចូលទិន្នន័យ និងការបញ្ចូលទិន្នន័យ ត្រូវបានធ្វើឡើងដោយក្រុមស្រាវជ្រាវ (អ្នកស្រាវជ្រាវ និងជំនួយការស្រាវជ្រាវ) របស់វិទ្យាស្ថានសេដ្ឋកិច្ចកម្ពុជា។ ទិន្នន័យត្រូវបានកែពិនិត្យសម្រួលជាច្រើនដង: ទាំងនៅពេលកំពុងធ្វើស្ទង់មតិ និងក្រោយពេលស្ទង់មតិ។ ទីមួយ ក្នុងកំឡុងពេលធ្វើការ ស្ទង់មតិ ប្រធានក្រុម និងអ្នកគ្រប់គ្រងក្រុមបានត្រួតពិនិត្យគំរូដែលបានសម្ភាសន៍រួច និងក្នុងករណីដែលកម្រងសំណួរមានភាពមិនត្រឹមត្រូវ និងមិនបំពេញចប់ត្រឹមត្រូវគំរូនោះ ត្រូវបានបដិសេធចោល។ក្រោយពេលចុះធ្វើអង្កេតរួចក្រុមចុះអង្កេត បានត្រួតពិនិត្យឡើងវិញម្តងទៀតនូវទិន្នន័យ ដែលបានប្រមូលរួច ។ សមាជិកក្រុមអាចត្រូវបានស្នើអោយទៅកាន់កន្លែងធ្វើអង្កេតម្តងទៀត ដើម្បីបំពេញព័តិមានដែលមិនបានសួរ។

ទីពីរ ពេលកំពុងបញ្ចូលទិន្ន័យ ជំនួយការស្រាវជ្រាវបានត្រួតពិនិត្យម្តងទៀត ដើម្បីរកភាពមិនស្របគ្នានៃចម្លើយពីសំណួរមួយទៅមួយ។ ទីបី ទិន្នន័យត្រូវពិនិត្យ និងសម្រួលដោយអ្នកស្រាវជ្រាវ។ សំណួរជាក់លាក់មួយចំនួន ត្រូវបានប្រើសំរាប់ធ្វើជាគំរូគោលប្រៀបធៀប ដើម្បីពិនិត្យមើលថាតើចម្លើយទាំងនោះអាចទទួលយកបានដែរឬទេ។ ឧទាហរណ៍ ចំពោះសំណួរស្តីពីប្រាក់ចំណូលអ្នកស្រាវជ្រាវបានពិនិត្យមើលថាតើចំណូលរបស់អ្នកតបសម្ភាសន៍ ដែលបានផ្តល់អោយនោះជឿទុកចិត្តបានដែរឬទេដោយធ្វើការពិចារណាលើតម្លៃបន្ថែមចំនួននិយោជិត និងសកម្មភាពពាណិជ្ជកម្ម។

១.៤. ក្រុមប្រឹក្សា

ក្រុមមួយដែលរួមមានអ្នកជំនាញខាងការប្រឆាំងអំពើពុករលួយ ត្រូវបានបង្កើតឡើងដើម្បីផ្តល់អនុសាសន៍ជាក់ស្តែងលើវិធីសាស្ត្រស្រាវជ្រាវ និងដំណើរការក្នុងការសិក្សាស្រាវជ្រាវ។ អ្នកជំនាញកិច្ចការផ្នែកអំពើពុករលួយ អភិបាលកិច្ច វិស័យឯកជន និងយេនឌ័រ ត្រូវបានអញ្ជើញជាកិត្តិយស និងប្រកបដោយ

ភាពស្និទ្ធស្នាល ដើម្បីចូលរួមក្នុងក្រុមប្រឹក្សា (សូមមើលឧបសម្ព័ន្ធ ១ សំរាប់បញ្ជីឈ្មោះរបស់ក្រុមប្រឹក្សាទាំងមូល)។

ក្រុមប្រឹក្សានេះបានជួបគ្នាចំនួនពីរដង ដោយបានផ្តល់មតិកែលម្អ និងយោបល់ល្អៗមុននឹងការសិក្សាស្រាវជ្រាវនេះបានបញ្ចប់។

តារាងអ្នកពិគ្រោះយោបល់

លេខរៀង	ឈ្មោះ	មុខងារ	ស្ថាប័ន
១	លោក អ៊ូច ចំរើន	មន្ត្រីកម្មវិធី	ធនាគារអភិវឌ្ឍន៍អាស៊ី
២	លោក សុខ ណារិន	ប្រធានកម្មវិធីប្រឆាំងអំពើពុករលួយ	កម្មវិធីអភិវឌ្ឍន៍សហប្រជាជាតិ
៣	កញ្ញា សៀង លក្ខិណា	ទីប្រឹក្សាថ្នាក់ជាតិ	កម្មវិធីអភិវឌ្ឍន៍សហប្រជាជាតិ
៤	លោក ហោ សុនាថ	មន្ត្រីអភិវឌ្ឍន៍អាជីកម្ម	កម្មវិធីអភិវឌ្ឍន៍វិស័យឯកជន
៥	លោក ទា សាវ៉ា	ទីប្រឹក្សា	ឌី អេ អាយ
៦	លោក សេក បរិសុទ្ធ	ប្រធានកម្មវិធីប្រឆាំងអំពើពុករលួយ	អង្គការផេក
៧	លោក ឆាយ សារ៉ាត	មន្ត្រីកម្មវិធីអង្គការផេក	អង្គការផេក
៨	លោក សុក ហាច	នាយក	វិទ្យាស្ថានសេដ្ឋកិច្ចកម្ពុជា
៩	លោក នុត មុនីរតន៍	អ្នកស្រាវជ្រាវ	វិទ្យាស្ថានសេដ្ឋកិច្ចកម្ពុជា
១០	ចាន់ វុទ្ធី	អ្នកស្រាវជ្រាវ	វិទ្យាស្ថានសេដ្ឋកិច្ចកម្ពុជា
១១	កូវ ភិរម្យ	អ្នកស្រាវជ្រាវ	វិទ្យាស្ថានសេដ្ឋកិច្ចកម្ពុជា
១២	នៅ សីហា	អ្នកស្រាវជ្រាវ	វិទ្យាស្ថានសេដ្ឋកិច្ចកម្ពុជា
១៣	ឃៀង សុជីវី	អ្នកស្រាវជ្រាវ	វិទ្យាស្ថានសេដ្ឋកិច្ចកម្ពុជា
១៤	លោក រិទ្ធ សីហា	នាយកប្រតិបត្តិ	អេស អ៊ឹម អ៊ី ខេមបូឌា
១៥	ព្រុំ វិសុទ្ធ	នាយក នាយកដ្ឋាននីតិកម្ម	ធនាគារ អេស៊ីលីដា ភីអិលស៊ី